

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

Colegiul de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”

Colegiul de Arte „Nicolae Botgros”

„Aprob”

Directorul Colegiului de
Arte Plastice „Al. Plămădeală”

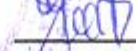

 Răcilă Lilia
"12" "06" 2019

„Aprob”

Directorul Colegiului de Arte
„Nicolae Botgros”

 Guțu Emilian
"13" "06" 2019

Curriculumul stagiului de practică

PRACTICA TEHNOLOGICĂ

Specialitatea: 21430 Prelucrarea artistică a materialelor

Calificarea: 265111 Pictor - decorator

Curriculumul a fost elaborat în cadrul Proiectului *EuropeAid/133700/C/SER/MD/12*
"Asistență tehnică pentru domeniul învățământ și formare profesională
în Republica Moldova",
implementat cu suportul financiar al Uniunii Europene

Autor:

1. **Răcilă Lilia**, grad didactic II, Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală”.
2. **Nița Ion**, grad didactic II, Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală”.

Aprobat de:

Consiliul artistic și de evaluare al Colegiului de Arte Plastice „Al. Plămădeală”.

Director

Răcilă Lilia

Răcilă Lilia

"12" 06 2019

Consiliul metodic științific al Colegiului de Arte „Nicolae Botgros”

Director

Guțu Emilian

Guțu Emilian

"13" 06 2019

Recenzenți:

1. Voinschi Nina, grad didactic superior, Colegiul de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”.
2. Ruga Tatiana, grad didactic doi, Colegiul de Arte „Nicolae Botgros”.

Adresa Curriculumului în Internet:

Portalul național al învățământului profesional tehnic

<http://www.ipt.md/ro/>

Cuprins

I.	Preliminarii	4
II.	Motivația, stagiului de practică pentru dezvoltarea profesională	5
III.	Competențele profesionale specifice stagiului de practică	5
IV.	Administrarea stagiului de practică	6
V.	Descrierea procesului de desfășurare a stagiului de practică	6
VI.	Sugestii metodologice	11
VII.	Sugestii de evaluare a stagiului de practică	12
VIII.	Cerințe față de locurile de practică	14
IX.	Resursele didactice recomandate elevilor	15

I. Preliminarii

Curriculumul la stagiul de practică „**Practica tehnologică**” este un document normativ obligatoriu pentru realizarea procesului de pregătire al elevilor în învățământul profesional tehnic postsecundar, la specialitatea - *Prelucrarea artistică a materialelor*, cu calificarea – Pictor decorator. Stagiul are alocat 90 de ore contact direct, ce constituie 3 credite.

Scopul stagiului de practică respectiv este achiziționarea de către elevi a unui ansamblu de competențe profesionale ce cuprind acumularea cunoștințelor teoretice și abilităților practice referitoare la tehnologia creării produselor artisanale. Caracteristic specialității Prelucrarea artistică a materialelor este faptul, că în cadrul ei se studiază diverse tehnici și genuri ale Artei decorative: Ceramica, Portul popular, Tapiseria artistică, Prelucrarea artistică a pietrei, etc. Respectiv la stagiul de practică „Practica tehnologică” elevii au posibilitatea de a alege produsul artizanal pentru realizare în cadrul stagiului.

În acest sens, sunt propuse la alegere patru produse artisanale pentru realizarea în material:

1. Portul popular – le.
2. Prelucrarea artistică a pietrei _ Element de coloană.
3. Ceramică utilitară.
4. Covor tradițional.

În cadrul practicii tehnologice, elevii își vor forma competențe complexe bazate pe conexiunea între cunoștințele teoretice referitoare la elaborarea ei și dezvoltarea experienței practice ce ține de tehnicile de realizare în material a produselor artisanale. De asemenea, stagiul contribuie la dezvoltarea abilităților praxiologice tipice genului de activitate creativă și artistico-plastică. Stagiul dat permite tinerii generații să-și lărgescă experiența profesională prin studierea diverselor tehnici de creare a produselor artisanale.

Procesul de instruire va fi organizat în așa mod, încât elevii să aibă oportunități de a învăța prin intermediul sarcinilor propuse, a evolua, a studia și a obține experiența profesională în procesul lucrului în cadrul stagiului de practică. Conținuturile prevăzute sunt structurate în raport cu gradul de complexitate a tehnicilor studiate, ceea ce contribuie la însușirea procedeele de creare a produselor artisanale. Unitățile de curs ce în mod obligatoriu trebuie certificate până la demararea stagiului de practică „*Practica tehnologică*”, sunt: compoziție I-VI, modelaj, materiologia și tehnologia tapiseriei artistice, tehnici de transpunere-Imprimeu I-II, inițierea în țesutul tradițional, modelaj-forme decorative.

II. Motivația, utilitatea stagiului de practică pentru dezvoltarea profesională

Stagiul de practică „Practica tehnologică” are ca scop consolidarea și aprofundarea cunoștințelor teoretice și deprinderilor practice acumulate în procesul de studii la discipline de specialitate, formarea competențelor și abilităților pentru elaborarea și crearea în material a unui produs artizanal.

În procesul practicii, elevul va însuși atât etapele de elaborare a unui produs artizanal, cât și tehnologiile și instrumentele utilizate la realizarea lui în material. În această perioadă, elevii, luând la bază experiența unităților de curs studiate, vor reuși să-și aplice laturile pragmatice ale viitoarei profesii, modalitățile aplicării cunoștințelor teoretice la rezolvarea sarcinilor practice, ce constituie esența activităților specifice specialității – Prelucrarea artistică a materialelor.

Rezultatele stagiului trebuie să reflecte nivelul competențelor profesionale formate în cadrul disciplinelor și modulelor studiate în anii precedenți, totodată prin stagiul de practică dat sunt create oportunități de consolidare a experienței acumulate și transpunerea acesteea în lucrarea practică.

Sarcinile de bază ale stagiului practic „Practica tehnologică” sunt:

- distingerea elementelor caracteristice a produsului artizanal;
- identificarea genului de artă artizanală ales pentru a fi creat;
- respectarea normelor și prevederilor de securitate a muncii;
- aplicarea corectă a tehnicilor și instrumentelor pentru crearea produsului artizanal;
- transpunerea în material a produsului artizanal.

III. Competențe profesionale specifice stagiului de practică

Competențele profesionale specifice stagiului de practică sunt enumerate în dependență de produsul artizanal ales pentru realizare:

1. Portul popular – Ie.

CS 1. Analizarea descriptivă a portului tradițional Românesc.

CS 2. Identificarea elementelor de construire caracteristice portului popular:

cămașă tunică, cămașă încrețită la gât, cămașă cu platcă, ie – cămașa cu poale (fără răscoitură).

CS 3. Aplicarea decorului ornamental pe suprafața cămașei (iei) tradiționale.

CS 4. Realizarea în material a cămașei (iei) tradiționale.

2. Prelucrarea artistică a pietrei - Element de coloană.

- CS 1. Identificarea caracteristicilor specifici a elementelor de arhitectură vernaculară autohtonă.
- CS 2. Aplicarea etapelor tehnologice de prelucrare artistică a pietrei.
- CS 3. Transpunerea în material – Piatră, a elementului de arhitectură vernaculară autohtonă – element de coloană.

3. Ceramică utilitară.

- CS 1. Analizarea descriptivă a produselor artizanale de ceramică utilitară.
- CS 2. Implementarea procedeele tehnologice în crearea ceramicii utilitare.
- CS 3. Realizarea în material - lut, a produselor artizanale de ceramică utilitară.

4. Covor tradițional.

- CS 1. Analizarea descriptivă a covorului tradițional moldovenesc.
- CS 2. Aplicarea tehnicilor de țesut tradițional.
- CS 3. Implementarea decorului ornamental tradițional în țesut.
- CS 4. Transpunerea în material a covorului tradițional.

IV. Administrarea stagiului de practică

Codul stagiului	Denumirea stagiului de practică	Semestrul	Numărul de săptămâni	Numărul de ore	Perioada	Modalitatea de evaluare	Nr. de credite
	Practica tehnologică	VI	5	90	mai - iunie	Susținerea raportului	3

V. Descrierea procesului de desfășurare a stagiului de practică

În cadrul stagiului de practică „Practica tehnologică” sunt planificate patru variante de produse artizanale, la alegere, acest fapt este condiționat de specificul specialității Prelucrarea artistică a materialelor.

1. Portul popular – Ie.			
Activități / Sarcini de lucru	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Durata de realizare
AS1. Familiarizarea cu conținutul, obiectivele și competențele practicii. Analiza sarcinilor individuale.	Produsul 1.1 Agenda formării profesionale completată cu datele personale și sarcina individuală.	Prezentarea agendei de practică.	6 ore
AS2. Elaborarea portofoliului cu material vizual: - aspectul tradițional al portului popular din Republica Moldova; - elementele caracteristice ale portului popular femeiesc, bărbătesc; - tipurile de cusătură; - decor tradițional românesc.	Produsul 1.2 Portofoliu cu material vizual: elementele caracteristice ale portului popular femeiesc, bărbătesc; tipurile de cusătură; decor tradițional românesc.	Prezentarea portofoliului cu material vizual.	6 ore
AS3. Elaborarea schemelor și șabloanelor pentru confecționarea bluzelor, cămășilor naționale.	Produsul 1.3 Scheme și șabloane pentru confecționarea bluzelor, cămășilor naționale.	Prezentarea schemelor și șabloanelor.	10 ore
AS4. Diferențierea cămășilor după croială: - Cămașa de tip tunică (bătrânească); - Cămașa încrețită la gât; - Cămașa cu platcă; - Ie – cămașa cu poale (fără răscroitură).	Produsul 1.4 Tipuri de croială pentru cămăși naționale românești.	Prezentarea tiparelor, schemelor.	10 ore
AS5. Aplicarea ornamentelor, cusăturilor, punctelor de brodat, motivelor ornamentale, câmpurile ornamentale.	Produsul 1.5 Tipuri de broderii tradiționale pentru decorarea ieii.	Prezentarea matricei ornamentelor.	30 ore
AS6. Montarea detaliilor ornamentate a ieii.	Produsul 1.6 Etapele de asamblare a detaliilor ornamentate a ieii.	Prezentarea lucrării în material.	20 ore
AS7. Elaborarea raportului al stagiului de practică.	Produsul 1.7 Raportul stagiului de practică.	Prezentarea raportului.	8 ore

2. Prelucrarea artistică a pietrei - Element de coloană.			
Activități / Sarcini de lucru	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Durata de realizare
AS1. Familiarizarea cu conținutul, obiectivele și competențele practicii. Analiza sarcinilor individuale.	Produsul 2.1 Agenda formării profesionale completată cu datele personale și sarcina individuală.	Prezentarea agendei de practică.	6 ore
AS2. Completarea portofoliului cu material vizual: elemente de arhitectură vernaculară în Moldova.	Produsul 2.2 Portofoliu cu material vizual, exemple de lucrări în piatră: elemente de arhitectură vernaculară, elemente de coloană, etc.	Prezentarea portofoliului.	6 ore
AS3. Elaborarea schiței produsului pentru realizare.	Produsul 2.3 Desene liniare, schițe, proiect cu mărimi în scara 1x1.	Prezentarea proiectului.	6 ore
AS4. Pregătirea materiei prime. Formatarea bucății de piatră de mărimile produsului planificat.	Produsul 2.4 Materia primă pregătită. Bucata de piatră formatată de mărimile produsului planificat.	Prezentarea materiei prime.	12 ore
AS5. Aplicarea etapelor tehnologice de confecționare a lucrării în piatră.	Produsul 2.5 Etapile de confecționare din piatră a elementului de coloană. Produsul 2.5.1 Suprafețele finisate a elementului de coloană.	Prezentarea lucrării în material.	50 ore
AS6. Elaborarea raportului al stagiului de practică.	Produsul 2.6 Raportul stagiului de practică.	Prezentarea raportului.	10 ore

3. Ceramică utilitară.			
Activități / Sarcini de lucru	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Durata de realizare
AS1. Familiarizarea cu conținutul, obiectivele și competențele practice. Analiza sarcinilor individuale.	Produsul 3.1 Agenda formării profesionale completată cu datele personale și sarcina individuală.	Prezentarea agendei de practică.	6 ore
AS2. Pregătirea – materiei prime – Lut (argilă).	Produsul 3.2 Materie primă (lut), pentru realizarea produselor de ceramică utilitară.	Prezentarea materiei prime	6 ore
AS3. Completarea portofoliului: tehnici de confecționare a ceramicii, diversitatea tipurilor de ceramică utilitară.	Produsul 3.3 Portofoliu: tehnici de confecționare a ceramicii, material vizual cu exemple de ceramică utilitară: ulcior, cană, vas decorativ, ghiveci pentru flori, etc.	Prezentarea portofoliului.	6 ore
AS4. Elaborarea schiței produsului pentru realizare.	Produsul 3.4 Desene liniare, schițe, proiect cu mărimi în scara 1x1.	Prezentarea proiectului.	6 ore
AS5. Aplicarea etapelor tehnologice de confecționare a ceramicii utilitare.	Produsul 3.5 Etapile tehnologice de confecționare a unui produs de ceramică utilitară: - tehnici de confecționare a ceramicii utilitare: tehnica modelarea manuală în formă de ghips, tehnica prin turnare. - tehnici de decorare a obiectelor de ceramică: angobare, glazurare, incizie, etc.	Prezentarea lucrării în material.	56 ore
AS6. Elaborarea raportului al stagiului de practică.	Produsul 3.6 Raportul stagiului de practică.	Prezentarea raportului.	10 ore

4. Covor tradițional.			
Activități / Sarcini de lucru	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Durata de realizare
AS1. Familiarizarea cu conținutul, obiectivele și competențele practice. Analiza sarcinilor individuale.	Produsul 4.1 Agenda formării profesionale completată cu datele personale și sarcina individuală.	Prezentarea agendei de practică.	3 ore
AS2. Completarea portofoliului: tehnici de țesut tradiționale, diversitatea tipurilor de covor tradițional, tipurile de materie primă.	Produsul 4.2 Portofoliu: descrierea tehnicilor de țesut tradițional, material vizual cu exemple de covor tradițional, ornamentele covorului tradițional.	Prezentarea portofoliului.	6 ore
AS3. Elaborarea schiței a covorului tradițional.	Produsul 4.3 Desene liniare, schițe, proiect în culoare în scara 1x1.	Prezentarea proiectului.	3 ore
AS4. Pregătirea materiei prime: lână, fibre textile, etc.	Produsul 4.4 Materie primă pentru confecționarea covorului tradițional: lână, fibre textile în sortiment cromatic, raportat la gama cromatică după proiectul aprobat.	Prezentarea materiei prime	3 ore
AS5. Aplicarea etapelor tehnologice de confecționare a covorului tradițional.	Produsul 4.5 Etapile tehnologice de confecționare a covorului tradițional: - urzeala întinsă pe ramă. - procedee de țesut a covorului tradițional. - ornamentele transpuse în covorul tradițional.	Prezentarea lucrării în material.	65 ore
AS6. Elaborarea raportului al stagiului de practică.	Produsul 4.6 Raportul stagiului de practică.	Prezentarea raportului.	10 ore

VI. Sugestii metodologice

Stagiul practic „Practica tehnologică” cuprinde o perioadă cu durată de 5 săptămâni în care elevul urmează să elaboreze și să confecționeze un produs artizanal.

„Practica tehnologică” se organizează în atelierul specializat al instituției sau după caz în atelierul unui agent economic care are contract de parteneriat în vederea realizării stagiilor de practică cu instituția de învățământ. Locul de petrecere a stagiului de practică este ales în dependență de produsul ales de elev pentru realizare, care în mod obligatoriu corespunde cerințelor specifice stagiului de practică.

Conducătorul de practică informează elevul cu prevederile legale, referitoare la sănătatea și securitatea în muncă, condițiile desfășurării stagiului de practică, monitorizează și îndrumă activitatea elevului, verifică permanent *Agenda formării profesionale*.

Raportul stagiului de practică și Agenda formării profesionale vor fi întocmite conform Regulamentului privind organizarea și desfășurarea stagiilor de practică în învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar.

În raport urmează a fi reflectate în detalii toate sarcinile efectuate de elev în cadrul desfășurării stagiului de practică, de asemenea date/scheme/proceduri cu referire la tehnicile și materialele de aplicare.

Pe parcursul stagiului de practică, cadrul didactic va folosi tehnologii eficiente de predare-învățare-evaluare, forme și metode de organizare a activității didactice, care sunt adecvate stagiului dat, nivelului de pregătire și capacităților individuale ale elevilor.

Metodele recomandate pentru a fi utilizate în procesul de predare-învățare sunt: expunerea materialului teoretic, realizarea lucrărilor practice, individual sau sub conducerea cadrului didactic, exersarea practică, elaborarea exercițiilor practice individuale, studierea individuală și în grup a fondului metodic și a surselor bibliografice, exemple de produse realizate de către elevii promoțiilor precedente, exemple realizate de către profesioniști, etc.

Stagiul dat conține un șir de acțiuni/sarcini de lucru, care sunt concepute în dezvoltare, conform etapelor tehnologice de confecționare a produsului artizanal, de la abilități și cunoștințe inițiale spre sarcini tot mai complexe. Caracteristic domeniului de educație – Artă, sunt metodele de predare/învățare cu caracter creativ, inventiv, individualizat.

Pentru eficientizarea formării competențelor profesionale specifice, se propune reducerea activității profesorului ce predă și favorizarea profesorului ce coordonează procesul de învățare.

În scopul predării centrate pe elev, stagiul de practică se va adapta caracteristicilor personale ale elevilor (auditive, vizuale, practice), în dependență de tipul psihologic (introvertit, extravertit) și alte particularități, ce pot influența la stagiul de practică:

- individualizarea și creșterea treptată a nivelului de complexitate a sarcinilor propuse fiecărui elev în funcție de progresul acestuia;
- diferențierea sarcinilor în funcție de abilități, pentru indivizi sau pentru grupuri diferite;
- prezentarea sarcinilor în mai multe moduri: explicație teoretică, prezentarea la calculator/ proiector, exemple din fondul metodic;
- utilizarea unor metode didactice activ-participative: învățarea prin descoperire, învățarea problematizată, învățarea prin creare/invenție;
- orientarea spre finalități de învățare, la finele fiecărei etape a stagiului se va prezenta spre evaluare un produs realizat.

VII. Sugestii de evaluare a stagiului de practică

Axarea procesului de învățare - predare - evaluare pe competențe presupune efectuarea evaluării pe parcursul întregului proces de instruire. Evaluarea activității artistico - plastice a elevilor va urmări performanțele elevului în cadrul stagiului de practică la nivel de cunoștințe, abilități și atitudini. Se propun următoarele tipuri de evaluare: *evaluarea inițială*, *evaluarea continuă*, *evaluarea formativă și sumativă*. *Evaluarea inițială* va fi realizată la începutul cursului cu scopul diagnosticării nivelului de pregătire al elevilor pentru stagiul de practică. *Evaluarea continuă* conține toate strategiile practicate de profesor la clasă, incluzând atât evaluarea formativă, cât și evaluarea sumativă. *Evaluarea formativă* va fi realizată pe întregul parcurs didactic și va viza decalajul dintre progresia învățării școlare și cerințele programei curriculare, având funcția informativă. Evaluarea formativă se va realiza prin diverse metode tradiționale: observarea comportamentului elevului la stagiul de practică, analiza rezultatelor activității elevilor, chestionare orală, probe practice. *Evaluarea sumativă* va fi realizată la finele stagiului de practică, având funcția de constatare a nivelului atins. Perioada de timp, în care se va petrece stagiul de practică, va include activități de evaluare sumativă a competențelor dobândite de elevi, stabilite de proiectul didactic de lungă durată, în formă de: vizionare, raportul stagiului de practică și agenda formării profesionale a elevului. În cadrul desfășurării stagiului de practică se vor evalua atât competențele profesionale ale elevilor de însușire a limbajului artistico – plastic, cât și abilitățile practice de realizare a diverselor sarcini tehnologice. Criterii de evaluare a produselor elaborate sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Nr.	Produse pentru elaborare	Criterii de evaluare a produselor elaborate
1.	Agenda stagiului de practică.	• Completitudinea agendei a stagiului de practică. • Folosirea limbajului de specialitate, adecvat sarcinilor în cauză.
2.	Materie primă.	• Calitatea materiei prime preparate. • Corespunderea rigorilor tehnologice la păstrarea și prepararea materiei prime.
3.	Scheme, șabloane, tipare.	• Corectitudinea elaborării: schemelor, șabloanelor, tiparelor.
4.	Portofoliu cu material vizual.	• Corespunderea materialului cules tematicii în cauză. • Argumentarea, ideile, varietatea materialului ilustrativ prezentat. • Completitudinea interpretării informațiilor prin prisma informației prezentate.
5.	Schiță/proiect.	• Nivelul de elaborare – logica și soluțiile plastice prezentate, gradul de soluționare a sarcinei. • Artistism - atitudinea individual-creativă a elevului față de elaborarea schiței. • Redarea esenței subiectului în cauză.
6.	Matrice cu ornamente.	• Artistism - atitudinea individual-creativă a elevului față de îndeplinirea ornamentelor. • Creativitate și originalitate.
7.	Lucrare în material.	• Corespunderea produsului realizat față de cerințele temei propuse, respectarea termenilor de elaborare. • Nivelul de elaborare – logica și argumentarea ideilor prezentate, gradul de soluționare a sarcinei. • Calitatea produsului realizat – acuratețea realizării, posedarea tehnicilor de realizare. • Artistism - atitudinea individual-creativă a elevului față de îndeplinirea lucrării. • Gradul de profesionalism în implementarea tehnologiilor practicate.
8.	Raportul stagiului de practică.	• Structurarea datelor și informației prezentate în raport. • Corespunderea standartelor de elaborare a raportului al stagiului de practică. • Folosirea limbajului de specialitate corect.

VIII. Cerințe față de locurile de practică

Repartizarea elevilor la stagiul de practică se realizează prin ordinul directorului instituției de învățământ. Ordinul se contrasemnează de către directorul adjunct pentru instruire practică și producere, conducătorul de practică din cadrul instituției de învățământ și se aduce la cunoștință fiecărui elev contra semnătură. Instituția unde se preconizează desfășurarea stagiului respectiv trebuie să ofere elevului condițiile și mijloacele necesare pentru realizarea de sarcini, pentru dobândirea competențelor profesionale corespunzătoare calificării și cele nominalizate în curriculumul stagiului de practică.

Categoriile de instituții/întreprinderi la care se va desfășura stagiul de practică:

- *Instituții publice;*
- *Întreprinderi private;*
- *Întreprinderi de stat.*

Lista orientativă a instituțiilor și întreprinderilor cu care sunt încheiate/ se intenționează încheierea contractelor de desfășurare a stagiului de practică „Practica tehnologică”:

- *Atelierele specializate în cadrul CAP „Al. Plămădeală”, Chișinău;*
- *Atelierele specializate ale AMTAP, facultatea – Arte Plastice, Chișinău;*
- *Atelierele specializate în cadrul Colegiul de Arte „Nicolae Botgros”, Soroca;*
- *Fabrica de covoare „Floare Carpet”, Chișinău.*

IX. Resursele didactice recomandate elevilor

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată/ procurată resursa	Numărul de exemplare disponibile
1	Ajder Ecaterina, „Țesutul tradițional românesc, Tapiseria artistică”, Suport de curs -pentru studenții Facultății Arte Plastice și Design, Chișinău, 2013.	Biblioteca / electronic	-
2	Budnikov P., “Tehnologia produselor ceramice si refractare”, Editura Tehnica, 1960.	Biblioteca / electronic	-
3	Miron Svetlana, „Meșteșuguri populare tradiționale moldovenești”, Editura BNRM, 2017.	Biblioteca / electronic	-
4	Nagîț G., „Tehnici și metode pentru stimularea creativității”, Chișinău, Tehnica-Info, 2001.	Biblioteca / electronic	-
5	Tereșenco Maria, „Fibre textile”, Manual, facultatea Informatică și inginerie, Catedra Design, ULIM, Chișinău 2010.	Biblioteca / electronic	-
6	Moisei Liudmila, „Ornamentica țesăturilor tradiționale din Republica Moldova”, AȘM, Chișinău, 2015.	Biblioteca / electronic	-
7	Bîzgu Eugen, Ursu Mihai, „Arhitectura vernaculară în piatră, arhitectura tradițională”, Ed. Știința, 2009.	Biblioteca / electronic	-
8	Одноралов Н.В., „Техника обработки скульптуры из камня”, Изд. Искусство, 1970.	Biblioteca / electronic	-
9	Людмила Акунова, Виктор Крапивин, “Технология производства и декорирование художественных керамических изделий”, Высшая Школа, 1984.	Biblioteca / electronic	-
10	Людмила Акунова, С. Приблуда, “Материаловедение и технология производства художественных керамических изделий”, Москва, Высшая Школа, 1979.	Biblioteca / electronic	-